

UTENOS RAJONO SAVIVALDYBĖS ĮSTAIGŲ IR ĮMONIŲ ANTIKORUPCINIO ELGESIO TAISYKLĖS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Utenos rajono savivaldybės (toliau – Savivaldybė) įstaigų ir įmonių antikorupcinio elgesio taisyklės (toliau – Antikorupcinio elgesio taisyklės) nustato biudžetinių įstaigų, kurių savininkė yra Savivaldybė, viešųjų įstaigų, kurių vienas iš steigėjų ar dalininkų yra Savivaldybė, bei įmonių taip pat akcinių ir uždarytųjų akcinių bendrovių, kurių visos akcijos ar jų dalis, suteikianti daugiau kaip $\frac{1}{2}$ balsų visuotiniame akcininkų susirinkime, nuosavybės teise priklauso Savivaldybei (toliau – Savivaldybės įstaigos) darbuotojų skaidrios veiklos ir antikorupcinio elgesio standartus.

2. Antikorupcinio elgesio taisyklių tikslas – kurti ir užtikrinti atsparią korupcijai darbo aplinką Savivaldybės įstaigose, padėti formuoti darbuotojų dorovinėms vertybėms, ugdyti darbuotojų antikorupcinį sąmoningumą, korupcijos netoleravimą, atsakingumą ir sąžiningumą, didinti Savivaldybės įstaigų veiklos skaidrumą, viešumą, darbuotojų autoritetą visuomenėje ir pasitikėjimą jais.

3. Antikorupcinio elgesio taisyklės taikomos visiems Savivaldybės įstaigų, nepasitvirtinusių antikorupcinio elgesio kodekso arba taisyklių, darbuotojams (išskyrus asmenis einančius pareigas, kurioms netaikomi išsilavinimo ar profesinės kvalifikacijos reikalavimai) vykdantiems teisės aktuose nustatytas pareigas ir funkcijas, darbo aplinkoje ir už jos ribų.

4. Savivaldybės įstaigų darbuotojai, vykdydami nustatytas pareigas ir funkcijas, vadovaujasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme įtvirtintais principais.

5. Antikorupcinio elgesio taisyklėse vartojamos sąvokos:

5.1. **Dovana** – bet koks neatlygintinai perduodamas turtas ar turtinė teisė, apimanti viską, ką galima įvertinti pinigais, t. y. daiktai, paslaugos, įvairios pramogos, nuolaidos, dovanų čekiai, paskolos ir kita.

5.2. **Kronizmas** – draugų ir bičiulių protegavimas ir jų globa, naudojantis užimamomis pareigomis bei statusu.

5.3. **Nepotizmas** – artimų asmenų, šeimos narių protegavimas ir globa, naudojantis užimamomis pareigomis bei statusu.

5.4. **Skaidrumas** – veiklos politika, susijusi su atvirumu, viešumu, atskaitingumu, sprendimus priimančiųjų atsakomybe, sprendimų pagrįstumu, aiškumu, informacijos sklaida, bendravimu.

5.5. **Vadovybė** – Savivaldybės įstaigos vadovas, pavaduotojai, struktūrinių padalinių vadovai.

6. Kitos šiose taisyklėse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Korupcijos prevencijos įstatyme, Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme, Lietuvos Respublikos lobistinės veiklos įstatyme, Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatyme ir kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose skaidrų elgesį ir tarnybinę etiką.

II SKYRIUS

ANTI KORUPCINIO ELGESIO STANDARTAI

7. Savivaldybės įstaigos veikla grindžiama visuomenės pasitikėjimu ir jos lūkesčiais, kad joje dirbantys asmenys savo veikloje vadovaujasi pačiais aukščiausiais tarnybinio elgesio standartais.

8. Savivaldybės įstaigos užtikrina jų veiklą reglamentuojančių tarptautinių bei nacionalinių teisės aktų reikalavimų, antikorupcinio elgesio normų ir standartų, skaidrios veiklos principų, antikorupcinės politikos nuostatų įgyvendinimą savo veikloje.

9. Savivaldybės įstaigos siekia, kad vykdoma veikla atitiktų veiklos procedūrų skaidrumo ir teisėtumo kriterijus. Savivaldybės įstaigose laikomasi nepakantumo korupcijai pozicijos, netoleruojama jokia korupcinio pobūdžio veika. Savivaldybės įstaigos imasi visų būtinų priemonių, kad būtų užkirstas kelias korupcinio pobūdžio nusikalstamai veikai ir kitų teisės normų pažeidimams, skatina darbuotojų sąmoningumą ir korupcijos apraiškų netoleravimą.

10. Savivaldybės įstaigų darbuotojai, atlikdami jiems pavestas tarnybines funkcijas, neturi teisės priimti ir (ar) teikti dovanų, išskyrus Savivaldybės įstaigų patvirtintuose dovanų, gautų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, taip pat reprezentacijai skirtų dovanų perdavimo, vertinimo, registravimo, saugojimo ir eksponavimo tvarkos aprašuose ir kituose teisės aktuose nustatytas išimtis.

11. Savivaldybės įstaigose netoleruojamas nepotizmas ir kronizmas.

12. Savivaldybės įstaigų darbuotojai, turintys deklaruojančio asmens statusą, privalo deklaruoti privačius interesus, pajamas ir turtą teisės aktų nustatyta tvarka ir pagrindais, užtikrinti, kad priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams, užkirsti kelią kilti interesų konfliktams ir plisti korupcijai.

13. Savivaldybės įstaigų darbuotojai, kurie pagal teisės aktuose nustatyta tvarka jiems suteiktas pareigines funkcijas dalyvauja rengiant, svarstant teisės aktų projektus ar juos priimant, privalo deklaruoti prieš juos vykdytą lobistinę veiklą dėl kiekvieno teisės akto projekto Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos ir (ar) Savivaldybės įstaigų, kuriose šie asmenys dirba, vadovų nustatyta tvarka.

14. Savivaldybės įstaigos užtikrina vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų funkcionavimą.

15. Ne darbo metu Savivaldybės įstaigų darbuotojai privalo nepiktnaudžiauti einamomis pareigomis, nenaudoti dokumentų, patvirtinančių einamas pareigas ir suteiktus įgaliojimus, norėdami kitus asmenis paveikti priimti palankų sprendimą.

III SKYRIUS

ANTI KORUPCINIO ELGESIO TAISYKLIŲ LAIKYMASIS IR KONTROLĖ

16. Savivaldybės įstaigose už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsako šių įstaigų vadovai: turi būti paskirtas asmuo arba įsteigtas struktūrinis padalinys, atsakingas už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą, koordinavimą ir korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimo kontrolę, konsultuojantis darbuotojus antikorupcinio elgesio klausimais, pagal kompetenciją ir poreikį taikantis korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemones.

17. Visi Savivaldybės įstaigų darbuotojai privalo susipažinti su Antikorupcinio elgesio taisyklėmis ir jų laikytis, susidūrę su galimos korupcinio pobūdžio rizikos atvejais – vadovautis šių taisyklių priede pateiktomis rekomendacijomis, kaip elgtis susidūrus su korupcinio pobūdžio veika.

18. Savivaldybės įstaigos darbuotojų veiksmai ar neveikimas, kuriais nusižengiama antikorupcinio elgesio standartams ir kurie turi darbo pareigų pažeidimo, administracinio

nusižengimo ar nusikalstamos veikos požymių, tiriami ir atsakomybė už juos taikoma teisės aktuose nustatyta tvarka.

19. Savivaldybės įstaigos vadovybė netoleruoja neigiamo poveikio darymo apie pažeidimus pranešusiems darbuotojams, garantuoja jų konfidencialumą ir imasi visų priemonių, kad šie asmenys išvengtų neigiamų pasekmių.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20. Savivaldybės įstaigų darbuotojai, kai darbuotojų elgesio nereglamentuoja Antikorupcinio elgesio taisyklės, privalo laikytis kituose teisės aktuose nustatytų etikos reikalavimų ir visuotinai pripažintų dorovės normų.

21. Antikorupcinio elgesio taisyklės skelbiamos Savivaldybės įstaigų, nepasitvirtinusių antikorupcinio elgesio kodekso (ar taisyklių), interneto svetainėse.

PAVYZDINIAI GALIMOS KORUPCINIO POBŪDŽIO RIZIKOS ATVEJAI IR DARBUOTOJŲ VEIKSMAI SU JAIS SUSIDŪRUS

Siekiant padėti biudžetinių įstaigų, kurių savininkė yra Utenos rajono savivaldybė (toliau – Savivaldybė), viešųjų įstaigų, kurių vienas iš steigėjų ar dalininkų yra Savivaldybė, bei įmonių taip pat akcinių ir uždarytųjų akcinių bendrovių, kurių visos akcijos ar jų dalis, suteikianti daugiau kaip ½ balsų visuotiniame akcininkų susirinkime, nuosavybės teise priklauso Savivaldybei (toliau – Savivaldybės įstaigos) ir kurios nėra pasitvirtinusios antikorupcinio elgesio kodekso (ar taisyklių) darbuotojams identifikuoti situacijas, kurioms esant gali kilti korupcinio pobūdžio rizikos, vykdant jiems priskirtas funkcijas, ir pateikti informaciją apie tokiais atvejais būtinus atlikti veiksmus, pateikiamos pavyzdinės hipotetinės situacijos. Pažymėtina, kad kiekviena Savivaldybės įstaigos veikloje galinti kilti situacija yra unikali, skirtinga, todėl turėtų būti vertinama individualiai.

1. Dalyvaujant viešųjų pirkimų procese (procedūrose) (toliau – pavyzdys Nr. 1).

Jeigu Jūs vykdomos darbinės funkcijos susijusios su viešųjų pirkimų procedūromis ir Jūs iš viešųjų pirkimų dalyvio atstovo ar per su viešųjų pirkimų dalyviu susijusius kitus asmenis (giminių, draugus ir t.t.) gausite tiesioginį pasiūlymą arba užuominą:

- dėl galimybės gauti piniginių atlygį už tam tikrų veiksmų atlikimą ar neatlikimą;
- dėl galimybės pasinaudoti tam tikromis paslaugomis nemokamai arba su nuolaida Jums arba Jūsų šeimos nariams;
- dėl kažkokių Jūsų patirtų arba planuojamų patirti išlaidų kompensavimo Jums ar Jūsų šeimos nariams;
- dėl galimybės ateityje įsidarbinti viešųjų pirkimų dalyvyje arba su juo susijusiuose juridiniuose asmenyse Jums arba Jūsų šeimos nariams;
- dėl kažkokios kitos naudos gavimo Jums arba Jūsų šeimos nariams,

PAAIŠKINKITE Jums vieną iš aukščiau minėtų pasiūlymų pateikusiui asmeniui, kad tokio jo pasiūlymo negalite priimti, kadangi tai nesuderinama su Jums darbdavio nustatytais elgesio standartais. **ISPĖKITE** minėtą asmenį, kad toks jo elgesys gali būti palaikytas korupcinio pobūdžio nusikalstama veika, dėl kurios jam gali kilti neigiamos pasekmės. **PAREIKALAUKITE** nedelsiant nutraukti tokius veiksmus. **PAAIŠKINKITE**, kad apie tokį asmens elgesį privalėsite pranešti įstaigos už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingam asmeniui ir (ar) teisėsaugos įstaigai.

Apie tokį atvejį, Jums priimtinu būdu, **NEDELSDAMAS INFORMUOKITE** įstaigos už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingą asmenį (netgi tuo atveju, jei minėtas asmuo aukščiau nurodytus veiksmus nutraukė) ir tiesioginį vadovą.

ATMINKITE, kad viešojo sektoriaus subjekto darbuotojas **PRIVALO** apie korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką (išskyrus korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką, kurią galbūt padarė, daro ar rengiasi padaryti jo artimieji giminiai ar šeimos nariai) pranešti teisėsaugos įstaigai, jeigu jis gavo duomenų, leidžiančių pagrįstai manyti, kad buvo padaryta ir (ar) daroma ši veika ir (ar) rengiamasi ją padaryti.

ATMINKITE, kad net ir niekuo iš pirmo žvilgsnio neįpareigojantis pasiūlymas (pavyzdžiui, kvietimas į viešųjų pirkimų dalyvio ar su juo susijusių asmenų organizuojamą laisvalaikio renginį), gali būti tik pretekstas neformalaus ryšio užmezgimui su Jumis, kurio galutinis tikslas:

- Jūsų valdomos riboto prieinamumo informacijos gavimas, siekiant įgyti konkurencinį pranašumą prieš kitus Jūsų atstovaujamos įstaigos viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančius subjektus;
- įgyti Jūsų palankumą / paveikti Jus, kad priimdamas sprendimus, susijusius su Jūsų atstovaujamos įstaigos viešaisiais pirkimais, būtumėte išskirtinai palankus šiam viešųjų pirkimų dalyviui arba išskirtinai nepalankus šio viešųjų pirkimų dalyvio konkurentams;
- surinkti galinčią Jus kompromituoti informaciją, kad vėliau galima būtų priversti Jus (pavyzdžiui, grasinant pavišinti kompromituojančią informaciją) atlikti viešųjų pirkimų dalyviui reikalingus veiksmus ar priimti viešųjų pirkimų dalyviui naudingus sprendimus.

ATMINKITE, kad vieną kartą priėmęs neteisėtą atlygį, kitą kartą galite sulaukti jau nebe prašymo už atlygį atlikti arba susilaikyti nuo tam tikrų veiksmų, susijusių su Jūsų vykdomomis funkcijomis įstaigoje, atlikimo, bet reikalavimo, grasinant panaudoti prieš Jus sukauptą kompromituojančią informaciją.

2. Dalyvaujant sprendimų priėmimo arba turint galimybę daryti įtaką sprendimų priėmimui.

Jeigu Jūsų vykdomos darbinės funkcijos susijusios su sprendimų priėmimu arba turite galimybę daryti įtaką sprendimų priėmimui įstaigoje arba tretieji asmenys įsivaizduoja, kad Jūs galite daryti įtaką sprendimų priėmimui ir Jūs gausite iš asmens, tiesiogiai suinteresuoto konkrečiu sprendimu priėmimu ar per tarpininkus, pasiūlymą arba užuominą dėl galimybės gauti piniginį atlygį ar kažkokią kitą tiesioginę ar netiesioginę naudą už tam tikrų veiksmų atlikimą ar neatlikimą (pavyzdžiui, imtis veiksmų, kad pagreitinti ar sulėtinti konkrečiu sprendimu priėmimą, nusišalinti nuo sprendimo priėmimo, priimti pageidaujamą sprendimą, paveikti kitus įstaigos darbuotojus, dalyvaujančius konkrečiu sprendimu priėmimu ir t. t.) ATLİKITE prie pavyzdžio Nr. 1 nurodytus veiksmus.

3. Tiesiogiai aptarnaujant asmenis darbo vietoje (priimant prašymus ir t.t.).

Jeigu Jums tiesiogiai aptarnaujant asmenį darbo vietoje (asmeniui esant Jūsų darbo vietoje) siūlomas, žadamas duoti ar duodamas neteisėtas atlygis, taip pat provokuojama jį priimti arba tarp asmens pateiktų dokumentų, rasite pinigų ar kitokių materialinių vertybių t. y. daiktų, nesusijusių su svarstomu klausimu:

PAAIŠKINKITE asmeniui, kad Jums turi būti teikiami tik su svarstomu klausimu tiesiogiai susiję dokumentai, ĮSPĖKITE minėtą asmenį, kad toks jo elgesys gali būti palaikytas korupcinio pobūdžio nusikalstama veika, dėl kurios jam gali kilti neigiamos pasekmės, PAAIŠKINKITE, kad apie tokį asmens elgesį privalėsite pranešti įstaigos už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingam asmeniui (padaliniui) ir (ar) teisėsaugos įstaigai.

NEDELSDAMAS GRAŽINKITE pinigus ar kitokias materialines vertybes, nesusijusias su svarstomu klausimu, juos pateikusiai asmeniui.

Apie tokį atvejį, jums priimtiniu būdu, NEDELSDAMAS INFORMUOKITE įstaigoje už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingą asmenį (padalinį), netgi tuo atveju, kai asmens pinigus ar kitokias materialines vertybes Jūsų paragintas atsiėmė.

Jeigu dėl objektyvių aplinkybių neturėsite galimybės gražinti asmeniui pinigų ar kitų materialinių vertybių (pavyzdžiui, asmuo atsisakys juos priimti, motyvuodamas, kad jis nėra jų savininkas ir pan.), tuomet, jums priimtinu būdu, NEDELSDAMAS INFORMUOKITE apie tai įstaigos už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingą asmenį (padalinį), o jeigu neteisėtas atlygis turi korupcinio nusikalstamos veikos požymių (atlygiu siekiama daryti Jums įtaką, kad teisėtai ar neteisėtai veiktumėte arba neveiktumėte vykdydami įgaliojimus) – ir teisėsaugos įstaigą.

VENKITE, tiesiogiai aptarnaudami asmenis darbo vietoje, vartoti frazes, kurios gali sudaryti asmeniui įspūdį, kad Jūs provokuojate duoti kyšį (pavyzdžiui, „Jūsų atvejis sudėtingas...“, „Pažiūrėsim...“ „Nežinau, bus sunku...“ ir t. t.).

Jeigu tarp asmenų pateiktų dokumentų ar savo darbo vietoje rasite Jums nepriklausančių pinigų ar kitokių materialinių vertybių ir neturėsite galimybės identifikuoti (pavyzdžiui, jau aptarnavote daugiau nei vieną asmenį ir nežinote, kuris iš jų galėjo palikti šias vertybes) juos palikusį asmenį, jums priimtinu būdu, NEDELSDAMAS INFORMUOKITE apie tai įstaigos už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingą asmenį (padalinį).

4. Priėmus sprendimą.

Jeigu Jūs, atlikdami darbo pareigas, dalyvavote priimant sprendimą arba priėmėte sprendimą ir po sprendimo priėmimo asmuo, kurio atžvilgiu buvo priimtas sprendimas, nori tiesiogiai ar per tarpininkus, atsidėkodamas Jums, įteikti pinigų ar kitokių materialinių vertybių ATLIKITE prie pavyzdžio Nr. 1 nurodytus veiksmus.

ATKREIPTINAS DĖMESYS, kad darbuotojas privalo atsisakyti priimti ir kitus daiktus, kurie nors ir neatitinka kyšio požymių, tačiau taip pat nelaikytini dovanomis, gautomis pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas. Darbuotojas privalo paaiškinti tokius daiktus siūlančiam asmeniui, kad jų priėmimas gali būti vertinamas kaip Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo ir (ar) Viešųjų įstaigų, kurių savininkė (dalininkė) yra Utenos rajono savivaldybė antikorupcinio elgesio taisyklių pažeidimas, bei paraginti neteikti, atsiimti siūlomus daiktus.

5. Atliekant kontrolės ar vertinimo procedūras.

Jeigu Jūs, atlikdami darbo pareigas, atliekate kontrolės arba vertinimo procedūras, arba dalyvaujate jų atlikime ir gaunate prašymą iš bendradarbio (tiek iš to, kuriam esate pavaldus, tiek iš to, kuriam nesate pavaldus) priimti Jūsų darbdavio patvirtintas tvarkas neatitinkančius sprendimus:

PAAIŠKINKITE, kad tokio prašymo patenkinti negalite, kadangi tai nesuderinama su nustatytais elgesio standartais ir ATLIKITE kitus, prie pavyzdžio Nr. 1 nurodytus, veiksmus (netgi tuo atveju, kai bendradarbis aukščiau minėtus veiksmus nutraukė).

Jeigu Jūs esate pavaldus asmeniui, kuris tiesiogiai ar per tarpininką pateikė minėtą prašymą, tuomet, jums priimtinu būdu, INFORMUOKITE įstaigos už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingą asmenį (padalinį).

ATMINKITE, kad, jeigu su Savivaldybės įstaiga buvote arba esate susijęs tarnybos ar darbo santykiais arba sutartiniais santykiais ir šiose institucijose pastebėjote teisės aktų pažeidimus, keliančius grėsmę viešajam interesui arba jį pažeidžiančius asmenis, apie tai galite pranešti Pranešėjų apsaugos įstatymo nustatyta tvarka.

6. Atliekant su teisės aktų projektų rengimo procesu susijusias funkcijas.

Jeigu Jūsų funkcijos susijusios su dalyvavimu rengiant, svarstant teisės aktų projektus ir (ar) juos priimant, ir Jūs iš subjekto, teisės aktų nustatyta tvarka *registruoto ar neregistruoto lobistu*, gausite žodžiu ar raštu (tame tarpe ir el. priemonėmis):

- tiesioginį pasiūlymą inicijuoti konkrečių teisės akto nuostatų pakeitimą, pažadant už tai Jums piniginių atlygį arba kitas naudas;
- pasiūlymą jau rengiamo teisės akto projekto pakeitimą redaguoti, keisti ar siūlyti keisti pagal neoficialiai lobisto siūlomą redakciją;
- neoficialų prašymą pateikti tarnybiniam naudojimui skirtą informaciją, dokumentus, rengiamo teisės akto projektą iki jo viešo paskelbimo visuomenei;
- kitais neteisėtais būdais bus siekiama Jums daryti lobistinę įtaką,

PAAIŠKINKITE aukščiau minėtam asmeniui, kad tokių veiksmų atlikti negalite, kadangi tai nesuderinama su Jums darbdavio nustatytais elgesio standartais. ĮSPĖKITE minėtą asmenį, kad toks jo elgesys gali būti palaikytas Lobistinės veiklos įstatymo nuostatų pažeidimu ir (ar) korupcinio pobūdžio nusikalstama veika, dėl kurios jam gali kilti neigiamos pasekmės. PAREIKALAUKITE nedelsiant nutraukti tokius veiksmus. PAAIŠKINKITE, kad apie tokį asmens elgesį privalėsite pranešti Savivaldybės įstaigos už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingam asmeniui (padaliniui) ir (ar) teisėsaugos įstaigai ir (ar) Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai.

Apie tokį atvejį, jums priimtinu būdu, NEDELSDAMAS INFORMUOKITE Savivaldybės įstaigos už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingą asmenį (padalinį) ir savo tiesioginį vadovą (netgi tuo atveju, kai minėtas subjektas aukščiau minėtus veiksmus nutraukė).

ATMINKITE, kad darbuotojams, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, draudžiama iš lobistų priimti dovanas ar kitokį atlygį.
